

Den Haag, 9 januari 2018

De vaste commissie voor Veiligheid en Justitie heeft op 5 september 2017 de petitie «Niet Gay Genoeg» in ontvangst genomen van LGBT Asylum Support. Met haar brief van 26 september heeft de commissie een reactie op deze petitie gevraagd. Met deze brief voldoe ik aan dit verzoek.

In de petitie wordt gevraagd om een verandering van de werkinstructie van de IND. Deze verandering is volgens de petitie nodig om te komen tot een eerlijker en humaner systeem van de wijze van beoordelen van LHBT-asielzoekers in Nederland. LGBT Asylum Support pleit voor een nieuw systeem van beoordelen waarbij de ondervraging niet langer louter is gericht op het proces van bewustwording en zelfacceptatie. Ook moet de asielzoeker zich bij afwijzing kunnen wenden tot een onafhankelijke commissie waarin onder andere gedragsdeskundigen en psychologen vertegenwoordigd zijn. In de petitie wordt voorts gesteld dat een asielzoeker na een negatieve beschikking binnen 28 dagen het asielzoekerscentrum moet verlaten, ook als er nog beroepsprocedures lopen.

Reactie

De beoordeling van de geloofwaardigheid van een gestelde seksuele gerichtheid wordt door de IND op zorgvuldige wijze verricht conform een uitgebreide openbare werkinstructie. De werkinstructie is aangepast na een uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (hierna: de Afdeling). De Afdeling heeft de beoordelingssystematiek van de aangepaste werkinstructie deugdelijk bevonden.

Met de aangepaste werkinstructie wordt nader inzichtelijk gemaakt hoe de IND onderzoek doet naar de gestelde seksuele gerichtheid als asielmotief en op welke wijze de IND een gestelde seksuele gerichtheid beoordeelt. Bij het opstellen van deze instructie heeft de IND onder meer gebruik gemaakt van UNHCR guidelines en onderzoeksrapportages van de Canadese Prof. Dr. LaViolette. Hiermee is een werkwijze ontwikkeld waarbij de geloofwaardigheid op een objectieve manier beoordeeld wordt. Daarbij wordt in iedere zaak rekening gehouden met de individuele omstandigheden van de vreemdeling.

Bij de beoordeling van een gestelde homoseksuele gerichtheid wordt veel gewicht toegekend aan de verklaringen van de vreemdeling over het bewustwordings- en acceptatieproces in relatie tot de situatie van homoseksuelen in het land van herkomst. Vreemdelingen die in Nederland asiel aanvragen vanwege hun gestelde seksuele gerichtheid komen veelal uit landen waar homoseksualiteit niet wordt geaccepteerd. Als zij er zich in een dergelijke omgeving van bewust worden dat hun seksuele gerichtheid impact heeft op hun leven, zowel sociaal als maatschappelijk, mag in beginsel verwacht worden dat zij over het proces van deze bewustwording kunnen verklaren. De werkinstructie biedt daarbij ruimte om, op basis van open vragen, in een gehoor te spreken over de mate waarin de vreemdeling problemen heeft ondervonden om zijn seksuele gerichtheid te uiten in het openbaar en/of in zijn directe omgeving, met name als zijn directe omgeving dit onacceptabel vond dan wel er sprake is van een maatschappij waarin homoseksualiteit niet wordt geaccepteerd. Op basis van open vragen wordt de vreemdeling in staat gesteld uitgebreid te vertellen over hetgeen hij heeft meegemaakt, of na terugkeer verwacht te zullen meemaken in zijn land van herkomst.

Ik stel vast dat de IND de geloofwaardigheid op basis van bovenstaande zo zorgvuldig mogelijk verricht. Wel ben ik bereid, zoals aan uw Kamer toegezegd tijdens het begrotingsdebat van 30 november jl. (Handelingen II 2017/18, nr. 29, items 3 en 8), om te bezien of er nog verbeteringen mogelijk zijn in de manier waarop de beoordeling nu plaatsvindt. Daarbij heb ik uw Kamer ook meegedeeld dat, vanwege de actualiteit van het onderwerp, ook het WODC zich al had voorgenomen om daar dit jaar onderzoek naar te doen.

Overigens kan een vreemdeling of zijn gemachtigde nu al verklaringen vanuit individuele deskundigen of belangenorganisaties in het proces inbrengen, ter ondersteuning van het asielrelaas. Die verklaringen worden wel degelijk meegewogen. De IND is echter de beslissingsautoriteit, als bedoeld in Europese regelgeving, en heeft daarmee de verantwoordelijkheid om beslissingen te nemen in asielzaken.

Tevens zal de IND een verduidelijking aanbrengen in de werkinstructie in de passage omtrent het verstrekken van fotomateriaal. De IND werkt nu al conform de passage in de werkinstructie op basis waarvan de IND geen gedetailleerde vragen mag stellen over hoe de vreemdeling in de praktijk invulling geeft aan zijn seksuele gerichtheid. Evenmin worden filmpjes of foto's aanvaard van homoseksuele handelingen. Het zou niet integer zijn en ernstige inbreuk maken op de privacy van de vreemdeling als dergelijke verklaringen gebruikt zouden kunnen worden om de seksuele gerichtheid aannemelijk te maken. Dat het stellen van dergelijke vragen dan wel het aanvaarden als bewijsmateriaal van foto's of filmpjes waarop homoseksuele handelingen worden getoond niet is toegestaan op basis van Europese regelgeving (Kwalificatierichtlijn) is ook door het Europese Hof van Justitie bevestigd. De werkinstructie zal verduidelijkt worden door aan te geven dat feiten waarover tijdens het asielrelaas vragen mogen worden gesteld desgewenst wel met beeldmateriaal mogen worden ondersteund.

Tenslotte geldt ten aanzien van de 28 dagen vertrektermijn dat een door de vreemdeling ingesteld beroep een schorsende werking heeft. Betrokkene houdt dus recht op opvang, tenzij de aanvraag kennelijk ongegrond of niet ontvankelijk is verklaard.

De Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid,
M.G.J. Harbers